

Projekt DEMOCHANGE

Demografske spremembe v Alpah

Zaključki in usmeritve projekta

mag. Barbara Černič Mali

Urbanistični inštitut Republike Slovenije

6. dan Alpske konvencije
„Kakšni so izzivi gorskih in obmejnih območij?“
Mojstrana 29. maj 2015

Projekt **DEMOCHANGE**

Demografske spremembe v Alpah: Prilagoditvene strategije za prostorsko načrtovanje in regionalni razvoj

Namen: Obravnava demografskih sprememb kot pomembnega dejavnika na področju prostorskega načrtovanja in regionalnega razvoja.

Vir financiranja: Cilj 3, teritorialno sodelovanje, program Območje Alp, prioriteta 1 "Konkurenčnost in privlačnost"

Partnerji: 13 partnerjev iz AT, DE, IT, CH, SI

Trajanje: 09.2009-11.2012

Cilji projekta:

Analiza (preteklih in prihodnjih) demografskih sprememb v izbranih regijah

Ozaveščanje o demografskih spremembah, njihovi dinamiki in posledicah

Zasnova strategij za prilagajanje na demografske spremembe v prostorskem načrtovanju in regionalnem razvoju

Predlogi aktivnosti za izvajanje zasnovanih strategij v izbranih regijah

Priporočila za odločevalce na področju prostorskega načrtovanja in regionalnega razvoja za alpska in druga območja

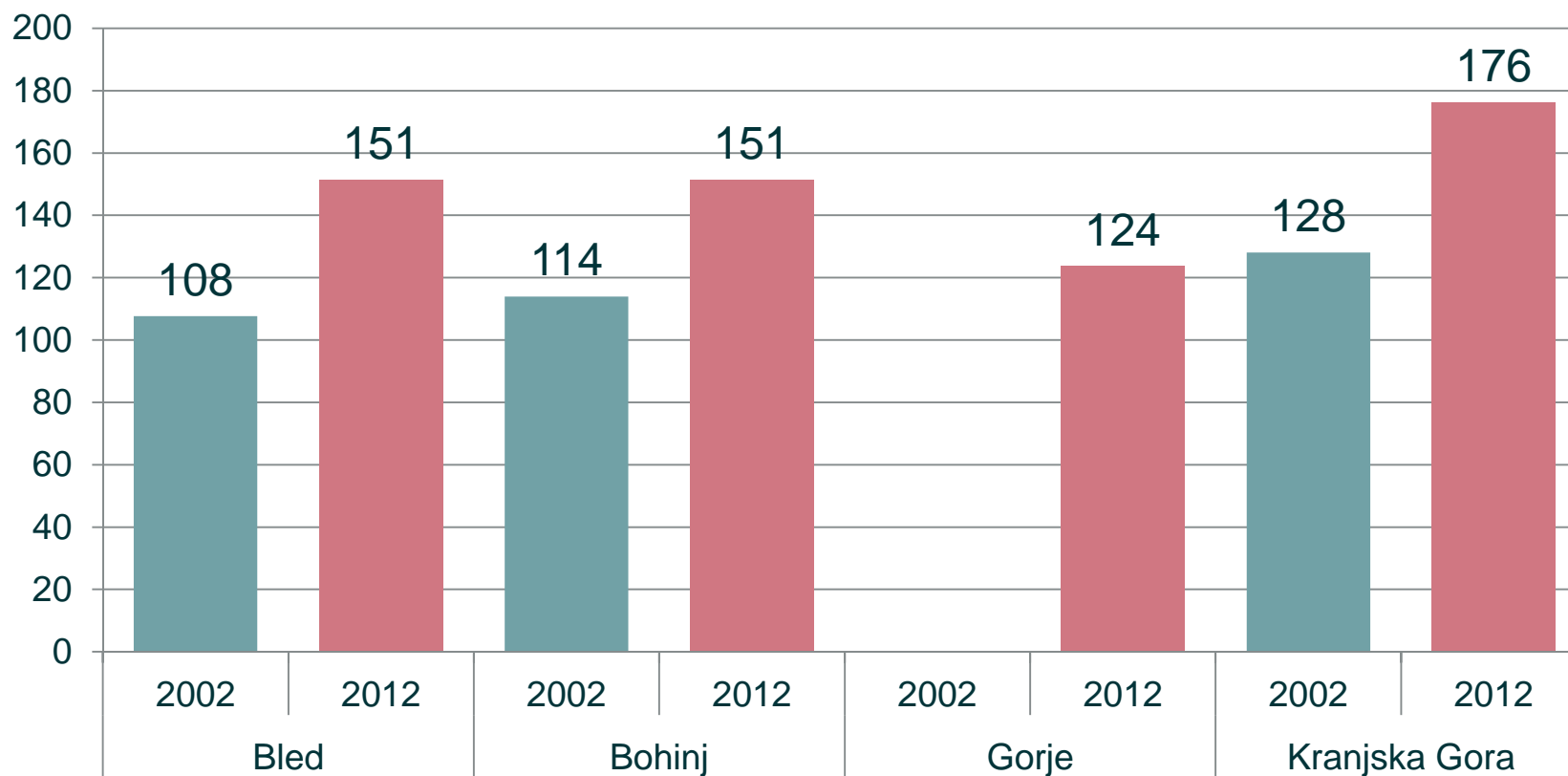
Demografske spremembe v pilotnem območju

- Pilotno območje: 4 občine z zgornje Gorenjske
- Manjši upad prebivalstva: **21.907 (1993)** na **21.600 (2012)**
- Povečan obseg migracij v zadnjih 10 let: **+20 %**
- Povprečna starost prebivalcev se viša hitreje kot drugje v Sloveniji:

	Bled	Bohinj	Gorje	Kranjska Gora	Slovenija
2002	40,5	40,6	-	41,7	39,5
2012	43,8	44	42,1	45,5	42

Indeks staranja, 2002-2012

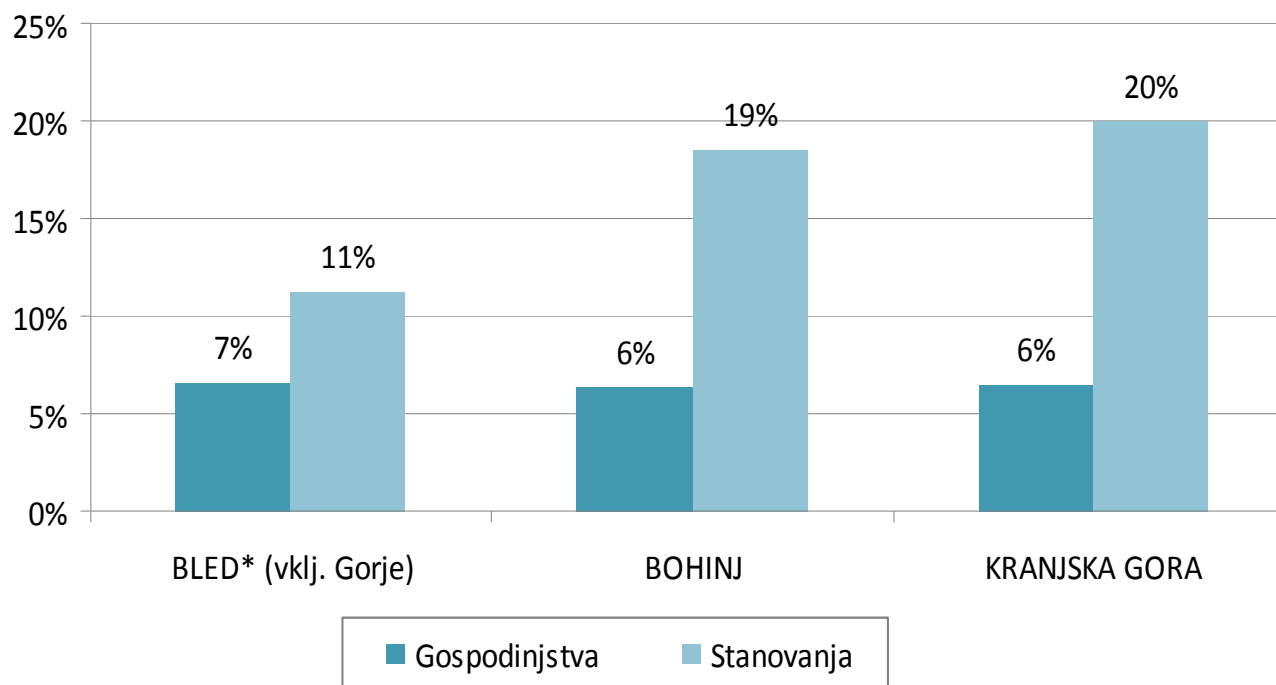
Gospodinjstva in stanovanja

- Krčenje povprečne velikosti gospodinjstev
1971-2011 Bled od 3,2 na 2,4; Kranjska Gora od 2,9 na 2,3 člana
- Nadpovprečno veliko 1-članskih gospodinjstev - praviloma ekonomsko šibkejših prebivalcev
2011: Bled 32,9%, Bohinj 35,1%, Gorje 28,9% in Kranjska Gora 38,3% Slovenija 32,8%
- Večje število gospodinjstev - zviševanje potreb po stanovanjih

Primerjava povečanja števila stanovanj in gospodinjstev v obdobju 1991–2002

Ključni izzivi: Prostor - Stanovanjska politika

Razkorak/neusklajenost med ponudbo in povpraševanjem

- Malo neprofitne ponudbe
- Mladi ne morejo na svoje: visoke cene novogradenj, najema, luksuzen standard novogradenj, ni neprofitnih stanovanj → izseljevanje v sosednje občine
- Neustrezna ponudba za starejše: predraga, nekorisčenje različnih možnosti; navezanost na dom in lastnino, premalo medgeneracijskega sožitja
- Lokalni stanovanjski trg je podrejen zahtevam zunanjih trgov
- Sekundarni domovi se spreminjajo v stalna prebivališča
- Pomanjkanje podpore za odpravo grajenih ovir

Ključni izzivi: Prostor - Infrastruktura in storitve

- Prometna infrastruktura: dotrajane ceste, ukinjanje avtobusnih povezav, problematika mobilnosti starejših
- Krčenje mreže javnih storitev → upadanje kvalitete življenja; manj atraktivno za mlade družine
- Slabše možnosti osnovne oskrbe
- Zdravstvena oskrba: večje potrebe zaradi staranja prebivalstva; preobremenjenost in hkrati krčenje mreže storitev; ni zanimanja za razpisana delovna mesta
- Šola: problematika podružničnih šol, dovolj/premalo prostora v vrtcih, ni zanimanja za gostinske in turistične poklice
- Potreba po grajenem okolju brez ovir (ceste, pločniki, poti, javni objekti, stanovanja...)

Ključni izzivi: Trg dela

- Ostarelo prebivalstvo → pomanjkanje delovne sile
- Pretežno monostrukturno območje: turizem
- Pomanjkanje delovnih mest → Delovne migracije
- Izobrazba ni zagotovilo za delovno mesto, stroka izobrazbe ≠ področju zaposlitve
- Ni možnosti za razvoj poslovnih idej mladih

Monostrukturna usmerjenost v turizmu

- Manjko delovnih mest izven turizma, še zlasti za izobražene mlade
- Razvoj regije odvisen le od turističnih ponudnikov
- Neprilagodljiva delovna zakonodaja: sezonsko in študentsko delo
- Degradacija poklicev v turizmu

Priporočila in ukrepi: Splošna priporočila

- Prilagajanje demografskim spremembam mora biti postati **obvezen cilj in prioriteto področje aktivnosti v regionalnem planiranju in razvoju**. Kot prvi korak pa morajo biti demografske spremembe prepoznane in oblikovane kot ekspliciten cilj v vseh predpisih in zakonodajnih aktih.
- **Večja in izboljšana uporaba že obstoječih podatkov SURS in spremljanje procesa demografskih sprememb na lokalni ravni**
- **Izboljšana povezanost** med prostorskim načrtovanjem in regionalnim razvojem
- Uvedba **demografske presoje** (“demography check”): preverjanje demografske situacije v lokalnem okolju pri načrtovanju infrastrukture in objektov pomembnih za starejše prebivalstvo (fizična dostopnost in bližina storitev; javni promet)

Priporočila in ukrepi: Sektorski ukrepi

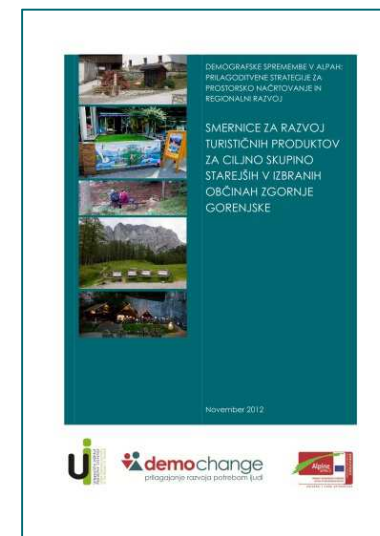
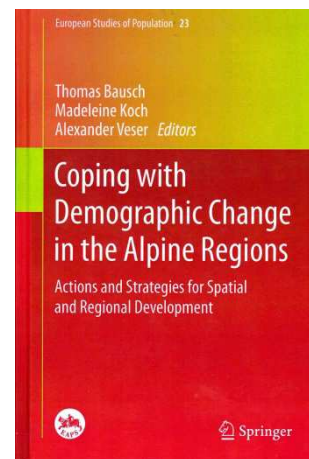
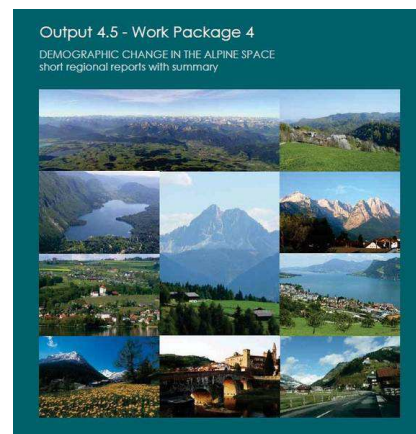
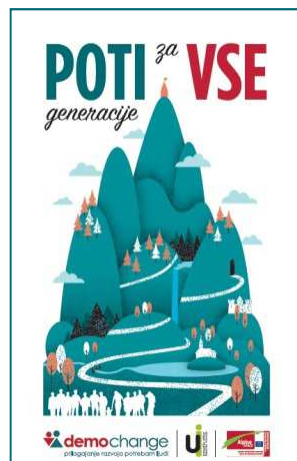
- Izboljšana podpora družinski oskrbi: izobraževalna, organizacijska in finančna podpora družinskim članom, ki živijo v odročnih imajo v svojem gospodinjstvu starejšo in/ali invalidno osebo
- Izboljšana stanovanjska oskrba in povečanje mobilnosti starejših za omogočanje samostojnega bivanja starejših v domačem okolju
- Vzpostavitev informacijskih točk o alternativnih oblikah bivanja za starejše (bivanjske skupnosti; medgeneracijsko sodelovanje ipd.)
- Izboljšana dostopnost do storitev in dnevne oskrbe
- Vzpostavitev dnevnih centrov za starejše tudi v odročnejših krajih v navezavi na že obstoječo javno infrastrukturo
- Prilagoditev turistične infrastrukture in storitev povečanemu deležu starejših turistov*

*področje je bilo v okviru projekta podrobno obdelano – glej „rezultati projekta“

Rezultati projekta:

www.demochange.org

Hvala za vašo pozornost!

mag. Barbara Černič Mali barbara.cernic@uirs.si

univ. dipl. ekon.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Trnovski pristan 2, p.p. 4717, SI-1127 Ljubljana, Slovenija

tel: +386 (0)1 420 1315, fax: +386 (0)1 420 1330

<http://www.uirs.si>